

รูปแบบการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการ
การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 2

Academic Affairs Administration Model of Educational Administration Efficiency
Network for The Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2

จิระวัฒน์ ณะสุนทรไชย์¹, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต² และ ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ³
Jirawat tanasountonchai¹, Sowwanee Sikkhabandit² and Panya Theerawitthayalert³

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
Faculty of Education, North Bangkok University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: ¹Jirawat.tana@northbkk.ac.th

Received April 19, 2024; Revised July 11, 2024; Accepted May 2, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 3) เพื่อประเมินคุณภาพของรูปแบบการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 4) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method Research) กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 160 คน ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในภาพรวม สภาพที่เป็นอยู่ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สภาพที่ควรจะเป็นในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการ

จำเป็นอยู่ในระดับปานกลาง 2) รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบที่ 1 การบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยขับเคลื่อนด้วยองค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม 3) รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวม มีความถูกต้องอยู่ในระดับมากและความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 4) หลังการทดลองใช้มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบ; การบริหารงาน; การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

Abstract

This Article aimed to study (1) to study the conditions and necessary needs in academic administration of the Network for the Promotion of Efficiency in Secondary Education Management; Bangkok Secondary Educational Service Area Office, Area 2 (2) To create a model for academic administration of the network to promote the efficiency of secondary education. Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2 (3) To assess the quality of the academic administration model of the Network for Promoting the Efficiency of Secondary Education Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2 (4) To study the results of using the academic administration model of the Network to Promote Efficiency in Secondary Education Management. Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2 , mixed method research. The sample was group consisted of 160 school administrators and teachers. The informants were 7 experts. The instrument for collecting data was questionnaires, interviews and assessments. Analysis data by mean, standard deviation. and analysis Content analysis

The research results were found as follows 1) Academic administration of the network to promote efficiency in secondary education management Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2 , overall, the status quo in practice is at a high level. Conditions that should be in practice are at the highest level. and needs are at a moderate level. 2) The academic administration model of basic educational institutions under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, Area 2 consists

of 2 main components. Component 1: Academic administration in 6 areas, namely the development of educational institution curricula. In terms of developing the learning process, in measuring and evaluating academic results. Development and promotion of learning resources Educational supervision and development of internal quality assurance systems Driven by component 2 The 4 – step management process is Planning, Organizing, Leading, and Controlling. 3) The Academic Affairs Administration model of educational Administration Efficiency Network for The Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 overall, the accuracy is at a high level and the suitability is at the highest level. 4) After the trial, the possibility is at the highest level. and the usefulness is at a high level.

Keywords: Model; Administration; Academic Administration of Educational Institutions

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมไทยและสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงและเกิดการแข่งขันกันสูง แต่ละประเทศต้องการยกระดับคุณภาพชีวิตภายในสังคมของตนเองให้สูงขึ้นเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของนานาชาติประเทศจึงต้องมีการพัฒนา ส่งเสริม ความเป็นอยู่ สร้างคุณภาพชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน ในการพัฒนานั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องวางรากฐานในการดำเนินชีวิตตั้งแต่เริ่มต้น การที่จะพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อน โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็ง พร้อมการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคนทั้งในเชิงสถาบัน ระบบและโครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (Ministry of Education, 2013) แนวทางที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ต้องมีแนวคิด มีวิธีการหลากหลายในการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีศักยภาพสูงขึ้นอีกแนวทางหนึ่งก็คือการจัดเครือข่ายในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาอย่างเป็นระบบทั้งประเทศ โดยเชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัยและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมดำเนินการพัฒนาการศึกษา และส่งเสริมการสร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการของสถานศึกษาแต่ละระดับ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญ และเป็นกระบวนการที่จะช่วยในการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดชีวิต สามารถพัฒนาศักยภาพและความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้ทันการเปลี่ยนแปลง รวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนา

ประเทศอย่างยั่งยืน การปฏิรูปการศึกษาจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้คนไทยยุคใหม่ได้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีสติ รู้ทันปัญญา รู้คิด มีสมรรถนะ และมีคุณธรรม รับผิดชอบต่อครอบครัว ประเทศชาติ และเป็น พลเมืองดีของโลก (Office of the Basic Education Commission, 2010) ดังนั้น ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ต่างมีอุดมการณ์เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญ ได้ตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ และความสามารถสูง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ทั้งยังคาดหวังให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา สามารถเป็นผู้ร่วม สร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อเป้าหมายของการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (Office of the Secretariat of the Education Council, 2017)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการประถมศึกษา และกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษา โดยมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการเชื่อมโยง ประสานสัมพันธ์กันเป็นเครือข่ายทางวิชาการ ครอบคลุมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของมวลสมาชิก และการพัฒนาผู้เรียนในพื้นที่จังหวัด และมีนโยบายมุ่งส่งเสริมเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา เป็นกลไกหนึ่งในการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกับเขตพื้นที่ การศึกษา การบริหารกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ การจัดการมัธยมศึกษา จังหวัดกรุงเทพมหานคร กลุ่ม 2 พบปัญหาในการบริหารกลุ่มเครือข่าย ได้แก่ บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองน้อย ผู้ที่เป็นประธานกรรมการ เลขานุการ และสมาชิกในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน บางเครือข่ายไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ขาดการกำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายทำให้เป้าหมายไม่ชัดเจน ความไม่เท่าเทียมกันของสมาชิกในเครือข่ายทำให้ความร่วมมือในกลุ่มเครือข่ายมีน้อย การดำเนินการเครือข่ายในนามตนเองมากกว่า ผลจากการประสานงาน ประธานกรรมการบางเครือข่าย เมื่อรับนโยบายเพื่อให้นำไปขยายผล เพื่อให้สมาชิกในเครือข่ายได้มีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมดำเนินการ ปัญหาการสื่อสารระหว่างสมาชิกในเครือข่ายมีการสื่อสารถ่ายทอดข้อความที่ผิดเพี้ยน ทำให้เกิดการเบี่ยงหน้าที่จะเข้าร่วมกิจกรรม บางเครือข่ายใช้วิธีทำหนังสือถึงเพื่อแจ้งประชุม บางครั้งก็ช้าและแจ้งไม่ครบทุกเครือข่าย ทำให้รับทราบข้อมูลไม่ทั่วถึง มีการติดตามและประเมินค่อนข้างน้อยมาก ซึ่งกระบวนการประเมินคุณภาพเป็นกระบวนการหนึ่งของการกระตุ้นให้ทุกกลุ่มเครือข่ายได้มีการดำเนินงานพัฒนางานของเครือข่ายอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนด้วยระบบ การประกันคุณภาพ และจากการประเมินคุณภาพได้มีข้อมูลเสนอแนะสำหรับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ดังนี้ ประธานกรรมการกลุ่มเครือข่ายต้องมีคุณสมบัติของความเป็นผู้นำ กลุ่มเครือข่ายต้องให้ความสำคัญกับ

การพัฒนางานวิชาการ โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ จัดลำดับความสำคัญ และคัดเลือกกิจกรรมที่จะปฏิบัติ โดยคำนึงถึงความพึงพอใจ ควรจัดกระทำข้อมูลที่ได้จากสหวิทยาเขตอย่างเป็นระบบ ควรมีการวางแผนที่เชื่อมโยงสู่การปฏิบัติ ควรเน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของสมาชิก ควรจัดทำเอกสารโครงสร้างการบริหารจัดการ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ สมาชิกของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดควรมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ปฏิทินปฏิบัติงาน และมีเครื่องมือการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน มีแผนพัฒนาการศึกษาที่ชัดเจน ควรมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องและนำมาพัฒนา เน้นให้กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดมีการสานสัมพันธ์ ร่วมกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้ระบบเครือข่ายทางการศึกษา เป็นกลไกสำคัญในการช่วยเหลือการขับเคลื่อนนโยบายภารกิจ แผนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา ร่วมมือกันแก้ปัญหา พัฒนาคุณภาพการศึกษา ยกกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ประสานการดำเนินงานทางวิชาการในแต่ละระดับและการใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แต่ในทางปฏิบัติเครือข่ายไม่สามารถปฏิบัติให้บรรลุได้ตามวัตถุประสงค์ อันเนื่องมาจากปัญหาด้านบุคลากร ได้แก่ ภาวะผู้นำของประธานกลุ่มเครือข่ายการประสานงานของกลุ่มเครือข่าย สมาชิกให้ความร่วมมือกันไม่เต็มที่ ปัญหาด้านวัฒนธรรมองค์กรทำให้เกิดการช่วยเหลือทางด้านวิชาการน้อย ความร่วมมือในการแก้ปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่เต็มที่ การใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษายังมีน้อยตลอดจนสถานศึกษายังต้องรับนโยบายจากหน่วยงานภายนอกที่นอกเหนือจากการจัดการศึกษา ทำให้การรวมตัวในลักษณะกลุ่มเครือข่ายเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาจึงมีน้อยปัญหาด้านกระบวนการและปัญหาด้านบริหารกลุ่มเครือข่าย ทำให้การบริหารงาน การบริหารงานวิชาการไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร อาจเกิดมาจากสาเหตุความไม่พร้อม ความไม่เข้าใจ ควรตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและให้การสนับสนุนงบประมาณให้มากกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อสนับสนุนการบริหารแบบมีส่วนร่วม จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกลุ่มเครือข่ายให้ดียิ่งขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาควรพัฒนาในด้านวิชาการให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษารูปแบบการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของโรงเรียน และยกระดับคุณภาพงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
3. เพื่อประเมินคุณภาพของรูปแบบการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
4. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

กู๊ด (Good, 1973) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารการศึกษามี 2 นัย คือ หมายถึง การอำนวยความสะดวก การควบคุม และการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับภาระหน้าที่ทั้งหมดของโรงเรียน รวมทั้งมวลของโรงเรียน รวมทั้งงานด้านธุรการด้วย ลักษณะหน้าที่ทั้งหลายของโรงเรียนนั้น จะต้องดำเนินถึงขั้นปลายในการศึกษาเป็นหลัก และหมายถึง การควบคุม การจัดการเรื่องราวต่าง ๆ ของการบริหารโรงเรียนอันเกี่ยวพันถึงกรรมวิธีทางการสอน เช่น เรื่องเกี่ยวกับนักเรียน โครงการสอน กิจกรรมต่าง ๆ หลักสูตร อุปกรณ์การสอน และการแนะแนว

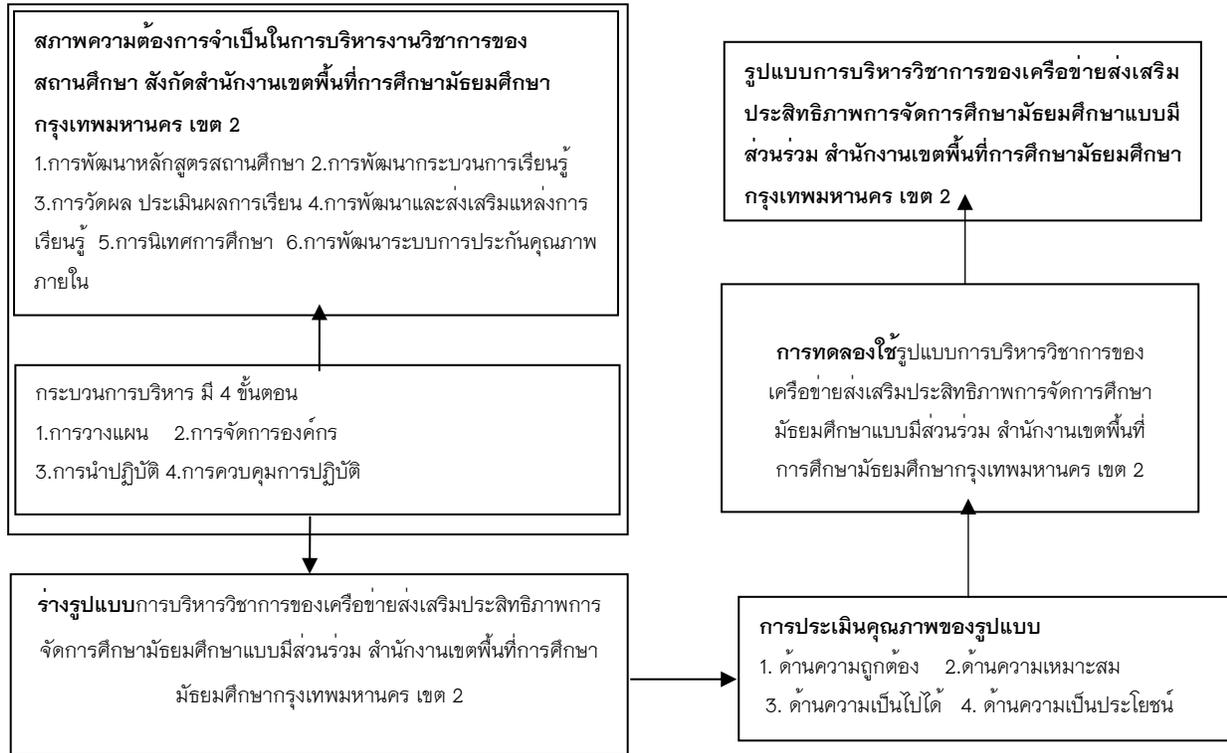
ฟราย เคทเทอริจ และ มาร์แชลล์ (Fry, Ketteridge & Marshall, 2009) ได้กล่าวว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข การเรียนการสอนของนักเรียนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพมากที่สุด ประกอบด้วยงานหลายอย่างเช่น หลักสูตรการจัดแผนการเรียน การจัดครูเข้าสอน การพัฒนาการเรียนการสอนการพัฒนาครูด้านวิชาการ รวมถึงการนิเทศการสอน

ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันท์ (2563) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง ความร่วมมือกันของกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานรัฐหรือเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา โดยกระทำกิจกรรมหรือดำเนินงานให้การศึกษาหรือฝึกอบรมคนทุกช่วงวัย มีการกำหนดวัตถุประสงค์ ระบบการดำเนินงาน เทคนิคการดำเนินงาน และปัจจัยทางการบริหาร ไว้อย่างชัดเจน โดยมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ พันธกิจที่สถานศึกษากำหนดไว้

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทุกอย่าง เพื่อเป็นการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน เพื่อให้ผู้เรียนให้มีคุณภาพ ทั้งในด้านความรู้และคุณธรรมจริยธรรม จะเป็นการบริหารที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินงานเกี่ยวกับการวางแผน การควบคุม การนิเทศ กำกับ ติดตาม การประเมินผล การจัดการการผลิต และการส่งเสริม เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ จนเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้ 1. องค์ประกอบขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล การเรียน 4) การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ 5) การนิเทศการศึกษา 6) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน จากแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556); สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (2554); กษม โสมิตรีแพง (2554); กัมพล ชันทะวงษ์ (2555); ภารดี อนันต์นาวิ (2557); อมลรรดา พุทธิพันธ์ (2561); สุประวีณ์ ทิพย์โพธิ์ (2563); วิรมณ บัณงาม (2565); สดใส ศรีสวัสดิ์ (2565); สิริขวัญ สิงห์เกลี้ยง (2565); 2) กระบวนการบริหาร ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ เซอร์เมอร์ฮอร์น (Schermerhorn, 2002) ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การ และการควบคุม 3) การประเมินการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยประเมินรูปแบบตามแนวคิดของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1975) ประกอบด้วย ด้านความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความถูกต้อง และความเหมาะสม จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method Research) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ซึ่งมีอยู่ 4 ระยะโดยแต่ละระยะ ประกอบด้วย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพและความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูหัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ รวมทั้งสิ้น 267 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูหัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 160 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดของโรงเรียน (ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ)

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ
2. นำความรู้ที่ได้จากข้อ 1 มาสร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมเนื้อหา กำหนดกรอบโครงสร้างและลักษณะของแบบสอบถามเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
3. นำแบบสอบถามที่สร้างไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง และครอบคลุม
4. นำแบบสอบถามจากข้อ 4 เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่า IOC ได้ค่า $IOC = 0.80-1.00$
5. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลอง (Try-out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (α - Coefficient) ของคอนบราด ได้ค่า $\alpha = 0.917$
6. นำแบบสอบถามที่ได้จากขั้นที่ 5 มาปรับปรุงแก้ไข และนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และนำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ $PNI_{modified}$

ระยะที่ 2 การสร้างในการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 7 คน ที่มีความรู้ความสามารถ และ/หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษามากกว่า 5 ปี และมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษหรือวิทยฐานะเชี่ยวชาญ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 1.สร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจากกรอบแนวคิดที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารในส่วนที่ 1 2.นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (ที่ได้จากข้อ 1) ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบเครื่องมือ พิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและถ้อยคำภาษา แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข สำหรับใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และนำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 3 การประเมินคุณภาพของในการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

ผู้ประเมินคุณภาพของรูปแบบการบริหารวิชาการของเครือข่ายฯ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์การพิจารณาประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษและการวิจัยทางการศึกษา ผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์ ด้านการบริหารจัดการศึกษา

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ แบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสม

1. สร้างแบบประเมินที่สอดคล้องกับรูปแบบ
2. นำแบบประเมินไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ
3. นำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินเชิงโครงสร้างและเนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบประเมินความถูกต้องเหมาะสมรูปแบบการบริหารวิชาการของเครือข่ายฯ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 4 ประเมินผลของรูปแบบการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในการนำไปทดลองใช้

1. สร้างคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการ
2. นำรูปแบบการบริหารวิชาการของเครือข่ายฯ ไปทดลองใช้เป็นระยะเวลา 1 เดือน ประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ

ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หรือครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ รวมจำนวน 12 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ได้แก่ 1) โรงเรียนบางกะปิ (ขนาดใหญ่พิเศษ) 2) ฤทธิยะวรรณาลัย ๒ (ขนาดใหญ่) 3) โรงเรียนดอนเมืองจตุรจินดา(ขนาดกลาง) และ 4) โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาวิทยาาคม (ขนาดเล็ก)

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ แบบประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

1. สร้างแบบประเมินที่สอดคล้องกับรูปแบบ
2. นำแบบประเมินไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ
3. นำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินเชิงโครงสร้างและเนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดย ผู้วิจัยจัดทำคู่มือแนวทางการสร้างรูปแบบในขั้นตอนที่ 2 โดยการเขียนคู่มือการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ไปใช้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าสภาพที่เป็นอยู่ ในการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

สภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในภาพรวม มีสภาพที่ควรจะเป็นในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: PNI modified) ในการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในภาพรวม มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับปานกลาง

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารงานวิชาการ และ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหาร สามารถสรุปได้ ดังแสดงภาพประกอบ 10

ภาพที่ 2 ร่างการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

จากภาพประกอบ 2 ระบุรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบที่ 1 การบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยขับเคลื่อนด้วยองค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning: P) การจัดองค์การ (Organizing: O) การนำ (Leading: L) และการควบคุม (Controlling: C)

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวม มีความถูกต้องอยู่ในระดับมาก และความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

วัตถุประสงค์ที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ในการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ สถานศึกษากำหนดแผนการใช้งบประมาณและแนวทางในการผลิตจัดซื้อ จัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้เหมาะสม กับการจัดการเรียนรู้ จัดให้มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ครอบคลุมและสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึงทั้งโรงเรียนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Laonamsai & Piampuetna (2023) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

สภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในภาพรวม มีสภาพที่ควรจะเป็นในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจาก ด้านการนิเทศการศึกษา สถานศึกษามี การสำรวจปัญหา/ความต้องการ/ความจำเป็นในการนิเทศของโรงเรียนโดยผู้รับการนิเทศร่วมให้ข้อมูล และ คณะกรรมการนิเทศได้จัดทำแผน/โครงการคู่มือและปฏิทินการนิเทศภายใต้ข้อมูลที่ชัดเจน สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ Muksan & Charoenkul (2021) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านสมรรถนะพลเมืองสีเขียว

ความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: PNI modified) ในการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ในภาพรวม มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจาก ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการประเมินผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ แล้วนำผลไปพัฒนาปรับปรุงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Laonamsai & Piampuetna (2023) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 สอดคล้องงานวิจัยของ Panitcharoen & Kulopas (2023) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครวังสิต จังหวัดปทุมธานี ตามแนวคิดความอยู่ดีมีสุขของผู้เรียน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบที่ 1 การบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยขับเคลื่อนด้วยองค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning: P) การจัดองค์การ (Organizing: O) การนำ (Leading: L) และการควบคุม (Controlling: C) สอดคล้องงานวิจัยของ Srisawat (2022) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สอดคล้องงานวิจัยของ Chataphan (2022) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบบูรณาการสำหรับโรงเรียนในโครงการเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีในพื้นที่ กรุงเทพมหานครตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สอดคล้องงานวิจัยของ Thippho, S. (2019: 241) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ความถูกต้องของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวม มีความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจาก ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียน สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการวัดผล ประเมินผลในการจัดทำระเบียบและ

เอกสารการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมอบรมเพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้แต่ละรายวิชาสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้และพัฒนาระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Srisawat (2022) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sawiwanlop (2017) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ

ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจาก ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ สถานศึกษาดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูผู้สอน และผู้บริหารมีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากการนิเทศเพื่อให้ครูนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของ Srisawat (2022) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sawiwanlop (2017) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thippho (2019) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า ความเป็นไปได้ ของรูปแบบการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจาก ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา สถานศึกษามีการวางแผนในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจของโรงเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาตามโครงสร้าง มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม สภาพปัญหา ความต้องการของสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนท้องถิ่น และประเมินสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการวางแผนการจัดทำหลักสูตรอย่างเป็นระบบนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจนสถานศึกษามีการจัดทำโครงสร้างคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้บริหารจัดทำประกาศเรื่องให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษาโดยความ

เห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา และสถานศึกษามีการนำผลการประเมินหลักสูตรมาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพเหมาะสมกับการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tragan et al. (2015) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thippho (2019) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Srisawat (2022) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ สถานศึกษาได้สำรวจและรวบรวมข้อมูล ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ สถานศึกษานำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น การสอนผ่านระบบ Zoom, Google Classroom, Google Meet และอื่น ๆ สถานศึกษาได้จัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพเฉพาะด้านของผู้เรียน และสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการประกวดสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูผลิตสื่อและเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chataphan(2022) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบบูรณาการสำหรับโรงเรียนในโครงการเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีในพื้นที่กรุงเทพมหานครตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารงานวิชาการ และ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหาร สามารถสรุปได้ดังแสดงภาพที่ 3

ภาพที่ 3 รูปแบบการบริหารวิชาการของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

จากภาพประกอบ 3 รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบที่ 1 การบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยขับเคลื่อนด้วยองค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning: P) การจัดองค์การ (Organizing: O) การนำ (Leading: L) และการควบคุม (Controlling: C)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดประชุมอบรมเพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้แต่ละรายวิชา สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้และพัฒนาระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ
2. ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการวัดและประเมินผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง มีกำหนดนโยบายให้ครูได้พัฒนา

ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้และพัฒนาระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

3. ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ มีจัดระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และมีการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษาและด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน ควรมีการจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการของโรงเรียน และดำเนินการพัฒนาเพื่อให้สำเร็จเป็นไปตามแผน จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) และเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและต้นสังกัด รวมทั้งเผยแพร่ และดำเนินการตามแผนปฏิบัติการสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องและกำหนดนโยบายในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนภายในสถานศึกษา มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ตามความต้องการ ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน มีจุดมุ่งหมายการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านความรู้ ทักษะ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย และมีการนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

5. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ ผู้บริหาร และคณะกรรมการบริหารวิชาการ โรงเรียนควรร่วมกันพัฒนาศักยภาพครูโดยมีการประชุมสัมมนาและฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อ

6. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาควรมีการนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

References

Chataphan,P. (2022). *Integrated academic administration model for schools in the project to strengthen the potential of children and youth. For a good quality of life in Bangkok under the royal initiative His Royal Highness Prince Kanitthathirachao Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn Princess Maha Chakri Sirindhorn* [Doctoral dissertation, North Bangkok University].

- Laonamsai, W. & Piampuetna, N. (2023). Necessary needs and guidelines for academic administration of administrators of educational institutions under the Roi Et Primary Educational Service Area Office, District 1. *Journal of Buddhist Philosophy Wiwat*, 7(1), 534–545.
- Ministry of Education. (2013). *Manual for administration of educational institutions that are juristic persons*. Bangkok: Agricultural Cooperative Community Press of Thailand.
- Muksan, P & Charoenkul, N. (2021). Necessary needs in academic administration of secondary schools in Bangkok according to the concept of learning outcomes in green citizenship competency. *Journal of Educational Administration and Innovation*, 4(3), 1–20.
- Office of the Basic Education Commission. (2010). *Continuous development of educational quality in accordance with the ministerial regulations regarding the criteria system. and methods for assuring the quality of education 2010*. Bangkok: Agricultural Cooperatives Association of Thailand Printing Company Limited.
- Office of the Secretariat of the Education Council. (2017). *National educational standards 2018*. Bangkok: Office of the Secretariat of the Education Council.
- Panitcharoen, P. & Kulopas, T. (2023). Necessary needs of the development of academic administration of schools under Rangsit Municipality. Pathum Thani Province According to the concept of students' well-being. *Journal of Educational Research Faculty of Education Srinakharinwirot University*, 18(1), 41–55.
- Sawiwat, B. (2017). *Academic administration model of basic educational institutions under the Samut Prakan Primary Educational Service Area Office*. Bangkok: North Bangkok University Graduate School.
- Srisawat, S. (2022). *Academic administration model in the 21st century of schools under Bangkok Metropolitan Administration* [Doctoral dissertation, North Bangkok University].
- Thippho, S. (2019). *Visa administration model towards excellence of schools under the Secondary Educational Service Area Office, Area 1* [Doctoral dissertation, North Bangkok University].